Szerkesztőség kiadóhivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, St. Baron L. Pop. (Brassai-utca) 10
Telefon: Szerkesztőség s kiadóhivatal — 977
Ig. N. Sz. — — 558
Kéziratok kizárólag a szerkesztőséghez cimzendők. Kéziratokat nem adunk vissza.

ÚJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában
Egész évre — — 850
Félévre — — 460
Negyedévre — — 240
Egy hónapra — 85
Egy szám ára pályaudvaron és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5.—
Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 35·—
Egy szám — 1·50

1925 augusztus 18 Kedd | Cluj-Kolozsvár ★ VIII. évfolyam ★ 189 szám | 5685. Ab 28

ORSZ. SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

Beléptünk a kolonizáló nemzetek sorába

Irta Nachum Szokolov

Nachum Szokolov, a cionista világszervezet végrehajtóbizottságának elnöke, aki a cionista világkongresszusra pénteken Bécsbe érkezett, a következő cikket irta a „Neue Freie Pressé"-ben:

Sulyt helyezek rá, hogy helyreigazitsak egy olyan fogalmat, amelyet nagyon sokan tévesen értelmeznek. A cionizmust gyakran ugy jelölik meg, mint egy *nemzetiségi* mozgalmat. Ennek következtében azt a látszatot kelti, hogy nem egyéb, mint egy, minden népnél fellelhető törekvés. A cionizmus azonban *nem nemzetiségi*, hanem *nemzeti* mozgalom. Ez pedig hatalmas különbség. Véleményem szerint nemzetiségi az a mozgalom, amely egy másik nemzettel *szemben* dolgozik, *ellenségesen* viselkedik a szomszédjában élő egyéb nemzetek iránt és ezen az alapon az abszurditásba viszi a patriotizmust. A politikában és sajtóban *ezt* a mozgalmat nevezik nacionalizmusnak. Egy ilyen mozgalomhoz azonban a cionizmusnak teljesen semmi köze. Ellenkezőleg, a cionizmus arra törekszik, hogy a zsidók és a többi népek között egy kellemes viszonyt épitsen ki. A cionizmus nem tesz egyebet, mint amit más népek hasonló körülmények között tettek és tenni fognak. Azok az *angolok*, akik annak idején Amerikába vándoroltak és ott egy uj Angliát alapitottak, nem voltak angol nacionalisták, hanem *csak* angolok, akiket egy vallási érzés, vagy vállalkozási kedv irányitott oda, hogy ott egy uj közösséget létesitsenek, saját életüket éljék ki, amelyért saját országukban épugy üldözték őket, mint valamikor a zsidókat. A hollandusok is, akik ennél sokkal későbben Délafrikába tették át lakóhelyüket és ott egy kolóniát alapitottak, nem terveztek semmiféle összeesküvést az otthon maradt hollandusok, vagy valamely más nép ellen. Épen igy a cionizmus sem nemzetiségi, hanem nemzeti mozgalom, amely a telepitési formát vette fel és amely azért gyökerezett meg Palesztinában, mert ez az ország volt a zsidó nép régi hazája és mert a zsidó nép uj életre keltése csak ezen a földterületen lehetséges. Fontosnak tartottam, hogy a cionizmussal kapcsolatos nemzeti ideológiát tisztázzam, mert már tulságosan gyakran ért bennünket az a vád, hogy mi tulajdonképen ugyanazt csináljuk, amit az antiszemiták. Ismétlem, a cionizmus semmiesetre nem antiárjaizmu, aminthogy egyáltalában nem egy antimozgalom, mert senki *ellen* nem irányul.

Bécs évek óta valami különös vonzóerővel hatott ránk, mert nemcsak egy régi kulturváros és egy hatalmas centrum, amelyben a Kelet és Nyugat ugyszólván kezét nyujtja egymásnak, de éppen a mai helyzeténél fogva, minthogy Bécs is, a nagy világkataklizma után most éled ujjá, igen sok vonatkozásban *közös* a mi mozgalmunkkal. Hiszen a cionizmus sem egyéb, *életrekeltése* olyan értékeknek, amelyeket *elpusztitottak*.. Ezért azt hisszük, hogy Ausztria lakossága meg fog érteni bennünket. Nem kell különösebben hangsulyoznom, hogy Bécs azért is kedves nekünk, mert itt élt Herzl Tivadar, aki elsőnek proklamálta a cionizmust.

A kedden összeülő kongresszus a második már, amelyet Bécsben tartunk. A fontosabbnál-fontosabb kérdések egész tömege vár megoldásra ezekben a napokban. És csak örülnénk, ha ebben a munkában a közvélemény mellettünk állana és erkölcsileg támogatna bennünket. Mert joggal mondhatom, hogy a cionizmus már régen kilépett romantikus kereteiből. *Politikai* mozgalom lett, amelynek központja Londonban van és célja: *Palesztina.*

Amerika és annak keresztény társadalma is különösen élénk érdeklődéssel kiséri a cionizmust. Saját tapasztalataim alapján mondom ezt. Amikor legutóbb kintjártam, egész sereg zsidó és állami klub és szervezet hivott meg, hogy előadásokban ismertessem a cionizmust. Mondhatom, hogy Palesztina ujjáépitése az angolszász világ utolsó századának *legkedvesebb témája s legnagyobb eseménye lett.* Palesztina és Amerika a világ legrégibb és legujabb állama a legnagyobb számban képviselteti magát a kongresszuson. Soha nem küldöttek még ki az Egyesült-Államok annyi és olyan tekintélyes delegátust, mint az idén.

Beléptünk a kolonizáló nemzetek sorába Mozgalmunk nem csupán terv többé, miként az előbbi kongresszusok idején volt. A zsidó nemzeti otthon létezik, ha egyelőre kicsiben is. Az európai és a többi kontinensbeli államok észre kell, hogy vegyenek bennünket, mert a velünk való gazdasági és politikai összeköttetés nekik is hasznukra lehet. Problémáink, amelyeket a kongresszuson tárgyalni fogunk, nyitva állanak a nagyközönség számára. Nem valami bagolyvárban ülésezünk, konkrét tényeket viszünk a nyilvánosság elé. Tudjuk, hogy sok mindent javitanunk kell még, de a kezdeten már régen tul vagyunk. A zsidó Palesztina *megvan* és nemzetközileg is elismerték.

Ünnepi estély a bécsi cionista kongresszus vendégei tiszteletére

Ujból garantálták a kongresszus rendjét. Douglas angol követ üdvözli a kongresszust.

— A Uj Kelet kiküldött munkatársának távirati jelentése —

Bécs, augusztus 17. A ma kezdődő cionista kongresszusszus köreiben *már nyugodtabb a hangulat*, mint az utóbbi hetek napjaiban. Ebben közrejátszik az a körülmény, hogy Ausztria kancellárja, Bécs polgármestere és a rendőrfőnök mindent elkövettek a rend érdekében. Az intéző körök elejétől fogva tisztában voltak azzal, hogy a kongresszus meghiusulása sulyosan ártott volna Bécs idegenforgalmának. Szerencsére *ugyanérre az álláspontra helyezkedett* a keresztény tábor egy része is. A keresztény tábornak ez a frakciója azzal érvel, hogy a *nyugalom megovása* még egy ellenszenves kongresszussal szemben is jobban megfelel a jobboldali alakulások méltóságának. Az ellentüntetésekre lesz alkalom a kongresszus után is. A kongresszust az osztrák kormány nevében *Resch* miniszter fogja üdvözölni, mig az angol kormány üdvözletét *Douglas* bécsi követ fogja tolmácsolni. A rendőrség ujból hivatalos nyilatkozatban hangsulyozza, hogy a kongresszus nyugodt lefolyásáért felelősséget vállal.

Hétfőn este fálnyolc órakor a Grosse Sophiensaalban az osztrák cionista szervezet ünnepi estélyt rendezett. Az estély müvészi részét a Hakoah zenekara, a bécsi zsidó dalegyesület látta el *Wolfsohn* és *Braslavszky* karmesterek vezetése mellett. Az üdvözlő beszédet dr. K. Jakob Ehrlich, az osztrák cionista szervezet elnöke és dr. Chajesz főrabbi tartották. Kivülük még többen mondottak emelkedetthangu, hatalmas beszédeket. A termet teljesen megtöltő közönség lelkes ovációkban részesitette a zsidóság vezéreit.

A bécsi monarchisták vezére a kongresszusért

Gróf Adalbert *Sternberg*, az osztrák monarchisták ismert vezére, akit néhány héttel ezelőtt kitiltottak Ausztria területéről, küldi be számüzetéséből, az alábbi rendkivül érdekes cikket a *„Neues Wiener Journal"-nak:*

„Tizenöt évvel ezelőtt, amikor Palesztinában jártam, Salamon templomának fala alatt ott láttam sirni a zsidókat. Azután kimentem Betlehembe, ahol Rachel sirjánál ugyanezt a jajongó csapatot láttam. Minha anyjukat vesztették volna el. Tudjuk, hogy Hadrianus császár milyen kegyetlenül üzte el a zsidókat ősi földjükről. Ki meri közülünk azt állitani, hogy ez egy jogszerü cselekedet volt. Emlékezzünk csak vissza. Hadrianus császár a salamoni templom romjain Jupiternek emelt kápolnát, a Golgotának azon a helyén pedig, amelyen a keresztény vallás megalapitója meghalt, örömházat állitott fel. Ki meri közülünk a rablást, a szemérmetlenséget dicsérni és helyeselni?

Herzl Tivadar, akit személyesen ismertem s akit mint irót rendkivül nagyra becsültem, olyasvalamiről álmodozott, ami azóta meg is valósult. Akkoribban kevesen hittek az ő tervezgetésében. Mindig büszke leszek arra, hogy én már akkor *hittem benne*, hittem a cionizmusban és ezt a hitemet egy csomó olyan emlékirat és távirat igazolja, amelyeket husz évvel ezelőtt küldözgettem a cionista kongresszusokra.

„Engem mindig nagyon meghatott a hazaszeretet Amikor Jeruzsálemben voltam, mindig könnyes volt a szemem. Kis otthonomra gondoltam, falunkra, templomunkra, az otthoni harangzugásra, amely ugy tünt nekem a messzeségből, mint valami álom. Mennyivel inkább érezhetik ezt az érzést a zsidók, akik kétezer éve élnek távol otthonuktól. Sohasem fogom elfelejteni, hogy a Panaszok Falánál sorra kezet fogtam az ott imádkozó zsidókkal. Az egyik megkérdezte tőlem:

— Ön kezet fog egy zsidóval?

Igen, ilyen mélyen alázta meg a kétezeréves szenvedés ezt a nagyszerü fajt . . . De gondoljunk csak arra, hogy a mi fajunkat is üldözik. Lengyelországból éppen most utasitottak ki tizenháromezer németet. Elszászból szintén kikergették nemzetünk fiait. Gondoljunk csak a hasonló sorsra és értsük meg a zsidóságot . . .

A cionista kongresszus, amely ma nyilik meg Bécsben, a legszebb erényeket csillogtatja fel. Milyen csodálatraméltó az a szivósság, amellyel a zsidók a kétezeréves hányattatás alatt fentartották magukat. És ezekután még van erejük, hogy a régi otthonukat felépitsék. Sokan azt javasolták a zsidóknak, hogy ne törődjenek Palesztinával, inkább olvadjanak bele a körülöttük élő nemzetekbe. Ez a legnagyobb oktalanság és keresztülvihetetlen is.

Csak Bécsen csodálkozom. A hatóságok azzal csillapitották le a kampóskereszteseket, hogy a cionista kongresszusra érkező zsidók *pénzt jelentenek* az osztrák fővárosnak. Milyen csunya gondolkodásra vall ez. „Legyetek csendben, amig kifosszuk a zsidókat!" Körülbelül ennyit jelent. Én azt hiszem, sokkal méltóbb lett volna egy olyan rendelet, amelyben a hatóságok a cionizmus humanisztikus céljaira és Bécs kulturtradicióira apelláltak volna. Ferencz József idejében ilyen izléstelenség aligha történhetett volna meg . . .

Tizenegy lázadót agyonlőttek Angorában

Angora, augusztus 17. Az itteni hadbiróság ma hozott itéletet a lázadó török reformisták ügyében. A vádlottak közül tizenegyet agyonlőttek, hetet pedig életfogytiglani kényszermunkára deportáltak.

Modern, nagyarányu rituális fürdőt kap Kolozsvár zsidósága

(*Cluj-Kolozsvár*, augusztus 17. *Az Uj Kelet tudósitójától.*) A kolozsvári ortodox zsidó hitközség évtizedes problémája fog rövidesen elintézést nyerni. A rituális fürdő megvalósitásának kérdése végre hosszu agitáció után megoldódik és pedig már ez év november havában.

A nagy és tekintélyes kolozsvári zsidó hitközség fennállása óta soha nem rendelkezett olyan rituális fürdő fölött, amilyen méltó lett volna hagyományaihoz és lélekszámához. Az Erzsébet-fürdő mellett van egy roskadozó kis fürdő, amely azonban sammiképen sem felelt meg a hitközség igényeinek. Glasner Akiba főrabbi, amióta állását elfoglalta, többizben mutatott rá e fontos vallási intézmény hiányára és több templomi beszédben követelte, hogy mindenekelőtt és mindenekfölött gondoskodjon a hitközség olyan fürdőről, amely ugy egészségügyi, mint vallási tekintetben kielégiti a vallásos zsidó elemek igényeit.

Nehéz volt a dolgot nyélbeütni, mert sulyos milliókat kell áldozni egy valamirevaló fürdő felépitésére. A mostani elöljáróság azonban becsületes zsidó önfeláldozással magáévá tette ezt az ügyet és sikerült is erre a célra bizottságot összeállitani, élén *Sebestyén* Dáviddal, akinek a hitközség intézményeinek felépitése körül régebbről is nagy érdemei vannak. Sebestyén Dávid nagy agilitására vall, hogy a *vasárnapi ülésen már kész épitkezési terveket mutathatott be, Sebestyén Lajos müépitész megfelelő részletes terveit.* A fürdőt a Timár utcában fogják fellállitani a csarnok mellett. Teljesen modern, negyvennyolc fürdőkádas női fürdőt fognak épiteni, amelyet nem a Szamos-árok vize fog táplálni, amely tudvalevőleg a legkisebb áradásnál is homokos és fürdői célokra hasznavehetetlen, hanem kristálytiszta forrásviz. Mihelyt a női fürdőt, amely két osztályból fog állani negyvennyolc káddal tető alá hozták és üzembe helyezhetik, nyomban nekifognak a férfi-fürdő épitéséhez. A pályázatot az épitkezésre már ki is irták, szeptember elsejei határidővel.

Selyemharisnyában járnak az eszkimó asszonyok a sarki tenger partján

(*Newyork*, augusztus 17. *Az Uj Kelet tudósitójától.*) Az amerikai üzleti élelmességről legendákat beszélnek mindenütt. Biztos, hogy ha Mac Millan expediciója az ismeretlen kontinens felfedezésének hirét megküldi rádión, uj legendák fognak megszületni arról, hogy Amerika már megkezdte az uj kereskedelmi terület meghóditását — rágógummival.

A „The Nation's Busiens" cimü közgazdasági lap közlése nyomán kiderült ugyanis az, hogy a sarki tenger partján már régen megvetette a lábát az amerikai kereskedelem és az amerikai kontinens legészakibb pontján, Point Barrownál a kerület hatszáz eszkimója számára boltokat tartanak fenn, amelyek selyemharisnyákkal látják el az eszkimó asszonyokat, cukorkákkal az eszkimó gyerekeket, fegyverekkel s — rágógummival az eszkimó férfiakat. Charles D. Brewornek konkurrensei is vannak, még pedig igen veszedelmesek. Brower azonban nem panaszkodik, mert az eszkimók árufelvevőképessége meglehetősen erős.

— Az eszkimó asszonyok selyemharisnyáért üldözik a férjeiket, — mondotta — és mert a hideg ellen a selyemharisnya kellő védelmet nem nyujt, ugy segitenek magukon, hogy a prémharisnyájukra huzzák rá.

A cukorka és a parfüm szintén nagy vonzóerőt gyakorol reájuk. Az ékszerekkel szemben azonban meglehetősen közömbösek. Az egyetlen cikk ebből a jegygyürü, de ebben aztán nagyon válogatósak.

Az eszkimók szenvedélyes gummirágók. Felülmulnak e tekintetben minden amerikait. Azt a gumit t. i., amit egyszer vesznek, nem köpik ki többet, rágják akkor is, amikor már rég nincs rajta cukor és a jobbmóduak, akiknek telik, időről-időre hozzáadnak egy ujabb, édesebb gumit, amig végül egészen kidagad a szájuk a sok gumitól. A dohány is kedvenc fogyasztási cikk az eszkimók között. Régebben csak pipadohányt vettek, amit rémszarvasszőrrel kevertek, hogy erősebb ize legyen. Ujabban azonban rászoktak a cigarettára is.

A kereskedelem eszköze csak közvetve a pénz. Az eszkimóvadászok prémekkel jönnek vásárolni. A prémet előbb piaci áron felbecsültetik és elvásárolják az árát.

Stinnesék nem tudják fizetni munkásaikat

Nincs százezer márka a pénztárukban

(Berlin, augusztus 17. Az Uj Kelet tudósitójától.) Közgazdasági körökben óriási feltünést keltett az a hir, hogy a Stinnes-müvek nem tudják fizetni munkásaikat. Dr. Edmund Stinnes, a jelen pillanatban százezer márkával sem rendelkezik. Ennyi volna ugyanis az az összeg, amelyet egy heti bér fejében munkásainak ki kellene fizetnie. Edmund Stinnes érintkezésbe lépett a nagybankokkal, amelyektől sürgős kölcsönt kér. A „Berliner Achtuhr Blatt" értesülése szerint azonban a bankok kereken visszautasitották Stinnes hitelkérését. Ennek állitólag az az oka, hogy Edmund Stinnes annál a kényszeregyezségi tárgyalásnál, amely bátyja, Hugó Stinnes és annak hitelezői között folyt, rendkivül csunyán viselkedett. Retorzióul az összes bankok hitelzárlatban állapodtak meg Edmund Stinnessel szemben. Edmund Stinnes körülbelül kétezerháromszáz munkást, négyszáz tisztviselőt foglalkoztat, akiket az a veszély fenyeget, hogy kenyér nélkül maradnak.

Berlin, augusztus 16. A legujabb jelentések szerint Edmund Stinnes a darmstadti Nemzeti Bankhoz fordult kölcsönért. Egyelőre még csak ötvenezer márka van együtt. Stinnes a legkétségbeesettebb erőfeszitéseket teszi, hogy a szükséges összeget előteremtse.

Megnyitották a szinajai sajtókonferenciát

Benest és Nincsicset örökös elnökökké választották

(*Bucuresti-Bukarest*, augusztus 17. *Az Uj Kelet tudósitójától.*) Sinajai jelentés szerint szombaton megnyilt a kisantant ujságiróinak konferenciája. A konferenciát szombaton délután négy órakor nyitotta meg *Duca* külügyminiszter. A megnyitón jelen volt a cseh, jugoszláv és lengyel meghatalmazott miniszter is.

Duca külügyminiszter megnyitójában örömének adott kifejezést, hogy Romániát érte az a megtiszteltetés, hogy a kisantant államok sajtójának első konferenciáját megrendezze. Hangsulyozta a sajtó fontosságát és reményének adott kifejezést, hogy a sajtóunió még szorosabbá teszi a barátságot a kisantant államai között.

Ezzel a megnyitó ülés véget ért. Másnap vasárnap tartotta a konferencia első tulajdonképeni ülését, melyen megalakitották a bizottságokat is.

Bukarest, augusztus 17. A kisantant sajtókonferencia mai folytatólagos ülésen Duca külügyminiszter előadást tartott a kisantant szövetségének fontosságáról az európai b... illetőleg.

Mille Constantin javasolta, hogy *Nincsic* ... *Benes* külügyminisztereket válasszák meg ö...kös tiszteletbeli elnökökké a kisantant megal...kitása körül kifejtett ténykedésükért.

Délután a bizottságok munkálatáról tett je... lentést olvasták fel és a jegyzőkönyvek hitel... sitésére került sor.

A cionista kongresszus előmunkálatai

A Keren Hajjeszód és Nemzeti Alap bizottságok tanácskozásai

Mizrachi előadások egy ortodox zsinagógában

(*Bécs*, augusztus 17. *Az Uj Kelet tudósitójától.*) A kongresszus még nem kezdődött meg, azonban már az egyes csoportok serényen dolgoznak. Legintenzivebben dolgozik az *Actionscomité*, amely állandó permanenciában van. A palesztinai executive költségvetési bizottsága már beterjesztette költségvetési javaslatát. Az orosz cionisták csoportja a bécsi *Hechawer*-rel karöltve külön csoportosultak. Tanácskozásaik iránt, amelyeket a XIV. cionista kongresszussal kapcsolatban fognak megtartani, már eddig is nagy érdeklődés mutatkozik. Aktuális problémáik: az orosz zsidóság segélyezése, az orosz zsidók kivándorlásának elősegitése Erec Jiszráél felé, az *orosz hatóságok cionistaellenes magatartása*. Mindezeket a kérdéseket a konferencián beható tanácskozás tárgyává akarják tenni.

Szombat délután négy órakor a Beth Israel zsinagógában mizrachi-előadásokat tartottak éspedig a konzervativek cionista csoportjának legkiválóbbjai, igy a newyorki rabbi *Méir Berlin*, *Teitelbaum* rabbi, *Brodt* rabbi és *Gold*, tel-avivi rabbi. A revizionisták szombaton este nyolc órakor tartották értekezletüket.

Napról napra mind ujabb tömegei érkeznek a kongresszusi vendégeknek. Palesztinából eddig több mint négyszázan jöttek, közöttük Jeruzsálem alpolgármestere, David *Jellin*. A palesztinai vendégek között jémeni zsidók is vannak. Németországból, az Egyesült Államokból is rendkivül sokan érkeztek Bécsbe. Körülbelül ezerre tehető a németországi cionista vendégek száma. Albert *Einstein* néhány nap mulva fog megérkezni. A Nagyintéző-bizottság tagjai majdnem teljes számban jöttek el Bécsbe.

A *Keren Hajjeszód* tanácskozásait a mai napon is folytatták. Az alapos és érdekes vitában részt vettek az amerikai *Goldstein*, az argentinai *Gesang* és dr. *Hantke* és *Berger* Németországból. Lengyelország részéről dr. *Klumeil* és dr. *Jaffe*, Romániából *Wilensky* és dr. *Reifer*, Litvániából dr. *Schalit*, Hollandiából *Friedemann*, Csehszlovákiából dr. *Freud* Artur.

Ez a bizottság tárgyalta az ugynevezett Krim-terveket is. A viszonyok ismerőinek tárgyilagos jelentéseiből kiderül, hogy a krimi letelepedés nemcsak veszedelmekkel jár, hanem egyébként sem érdemli meg egy nagyarányu zsidó támogatást. *A szervezeti költségek* tételénél általában az a nézet alakult ki, hogy e tekintetben nem szabad kicsinyesen takarékoskodni, az adminisztráció költségeinél azonban helyénvaló a takarékossági elv érvényesitése. A vita során szóba került a Keren Hajjeszód és Keren Kajemet közötti viszony tisztázása. Megállapitották, hogy minden surlódási felületet kerülni kell és a két alap egymás mellett müködve, üdvös eredményeket hozhat. Szóba került ezután a Keren Hajjeszód tisztviselőinek nyugdij-ügye is.

A *Zsidó Nemzeti Alap* megbizottainak konferenciáján Usiskin tartotta a megnyitó beszédet. Julius Berger vázolta a jeruzsálemi főiroda munkájának irányelveit és ismertette a propaganda fontosságát. A Nemzeti Alap-perselyekről szóló részletes vitánál majdnem minden szónok megállapodott abban, hogy a persely legalkalmasabb és legnépszerübb ...gyüjtőeszköz. A vita további folyamán ... ortodox tömegek megnyeréséről volt szó. Megállapitották, hogy a legmegfelelőbb formája a „nedarim"-adomány a templomokban és vallásos gyülekezetekben.

Ha művészi kivitelü fa-, vas- vagy réz-
butort, zongorát
akar venni, ne sajnálja az utat **Marosvásárhelyre** és tekintse meg
SZÉKELY és RÉTI
[illegible] BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermeit, asztalosok furnirszükségleteiket legolcsóbban itt szerezhetik be

Nagyon olcsó száraz vegyi ruhatisztitás CZINK, Cluj

Franciaország békét kötött a druzokkal

(Páris, augusztus 16. Az Uj Kelet tudósitójától.) A „Daily Mail“ tudósitója jelenti Jeruzsálemből: A sziriai helyzet ma végleg tisztázódott. A francia csapatok parancsnoksága békétárgyalásokat kezdett a druzokkal, amelyek eredménnyel végződtek. A druzok az egész vonalon visszavonultak. A békekötés feltételeit egyelőre nem hozták nyilvánosságra.

Fez, augusztus 16. A francia-spanyol offenziva sikeresen halad előre. Ma negyvenezer főnyi erősités érkezett, amelyet az Alcucemas-öböl ellen inditandó támadásra fognak felhasználni. Uezan környékén néhány rifkabil-törzs megadta magát.

Miért mondott le József főherceg a régensségről

Friedrich István szenzációs nyilatkozata a budapesti „Az Est“-ben

(Bucuresti Bukarest, augusztus 17. Az Uj Kelet tudósitójától.) A bukaresti „Dimineata“ mai száma Friedrich Istvánnak a budapesti „Az Est“ számára adott interjuját regisztrálja. Az érdekes nyilatkozatot a „Dimineata“ nyomán itt ismertetjük:

Friedrich István volt magyar miniszterelnök „Az Est“-ben nagyon érdekes dolgokot közöl azokról a tárgyalásokról, melyeket mint miniszterelnök a románokkal és az antanttal folytatott, József főherceg magyar régenssé való választása érdekében. Mint a legfőbb tanács elnöke, tárgyalásokat folytatott Erdélyi János teljhatalmu miniszterrel, József főherceggel és az akkori kormány több tagjával, amely tanácskozások tárgya a magyar trón elfoglalásának és egy román-magyar personálunió kreálásának tervével foglalkozott. Ha akkor nehány politikai tényező nem avatkozott volna bele ezen tanácskozásokba, Magyarország sorsa egészen más lett volna.

— Az én taktikám — irja Friderich — abban állt, hogy szabotáltam a trianoni tanácskozásokra való meghivást. Ezt a taktikát szélhámospolitikának minősitették a magasabb politikai körökben és hogy engem lehetetlenné tegyenek, a génuai tanács idején belekevertek a Tisza-ügybe.

Friderich ezután kijelentette, hogy a mostan készülő emlékiratában igen részletesen fog foglalkozni József főherceg személyével. A főherceg, Magyarország akkori régense volt, mikor egy politikai társaság az antantnak a következő táviratot küldötte:

— Igaz-e az, hogy az ántánt hatalmasságai a Habsburgok uralmát akarják visszaállitani? Ennek az intenciójaként kell-e venni azt a tényt, hogy József főherceg a jelenlegi Magyarország régense?

Erre a sürgönyre a következő sürgönyválaszt kapták:

— Nem felel meg a valónak az, hogy az antant a Habsburgok uralmának visszaállitását óhajtja!

E távirat értelmében József főherceget, aki máskülönben az egész nemzet bizalmának a birtokában volt, eltávolitották a régens-székből. És dacára az én tanácsomnak, a főherceg a távirat Budapestre érkezésének napján — noha birtokában volt a nagyhatalmak egy nyilatkozatának, mely személye ellen semmi kifogást nem emelt — azonnal lemondott a kormányzói méltóságról.

Ugron István Budapesten keresztül Stockholmba utazott

(Budapest, augusztus 17. Az Uj Kelet tudósitójától.) Ugron István, az erdélyi magyar politikai élet egyik vezére, ma átutazott a magyar fővároson. A Keleti pályaudvaron fogadta a „Reggel“ cimü lap munkatársát, akinek kijelentette, hogy utjának nincsen politikai célja. Az ujságiró több kérdést intézett Ugronhoz az erdélyi magyarok helyzetére vonatkozólag, amelyekre Ugron kijelentette, hogy az erdélyi magyarság lépésről-lépésre haladva dolgozik jogaiért, továbbá az osztalyok, felekezetek és nemzetek közötti békéért. Ugron István vonata egy félórai veszteglés után folytatta utján Berlin felé. Ugron utazásának végcélja Stockholm, ahol, mint az erdélyi reformátusok képviselője, a keresztény egyházak világszövetségének kongresszusán vesz részt.

A jasii vizsgálóbiró előterjesztése a Cuza-Lerner affér ügyében

Hogyan történt a históriai nevezetességü inzultus. Lernernek nincsen védője

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 16. Az Uj Kelet tudósitójától.) Stefan *Cuhanu* jasii vizsgálóbiró ma elkészült a *Cuza* professzort inzultáló *Lerner* talyigás elleni előterjesztéssel. Az előterjesztést, amely különös következetességgel állandóan hivatalnoknak titulálja a talyigás Lernert, szószerinti forditásban itt adjuk:

Az arcátlan hang

„*Lerner* Gerson 31 éves, zsidó, malomhivatalnok, jasii lakos, jelenleg vizsgálati fogoly, aki ellen a 239. paragrafusba ütköző sulyos testisértés miatt indult eljárás, a következőket terjesztem elő:

A. C. Cuza ur jasii lakos, a harmadik kerületi rendőrkapitányságon feljelentést tett, hogy augusztus elsején délután fél egy órakor az Asake-utcában a jelenleg őrizetbe vett Lerner Gerson megtámadta és öklével, valamint lábával sulyos sérüléseket ejtett rajta.

A lefolytatott vizsgálatból kiderül, hogy augusztus elsején félegy órakor, amikor Cuza ur az Asake-utcán keresztül hazafelé tartott, találkozott az őrizetbe vett Lerner Gersonnal, aki megkérdezte tőle, hogy hol van az árvaház, mégpedig *olyan hangon, amelyet Cuza ur arcátlannak talált.* Cuzának arra a válaszára, „milyen jogon kérdezel engem és milyen cimen vagyok én köteles felelni“, az őrizetbevett Lerner igy ripakodott rá Cuzára: „Ki vagy te, hogy ne kérdezzelek téged? Hát nem vagyok én éppen olyan ember, mint te?“

Az inzultus

Cuza ur ekkor rákiáltott Lernerre, hogy menjen dolgára és arcátlan zsidónak nevezte. Akkor az őrizetbe vett kiáltozni kezdett: „Ki vagy te, nem engedlek addig utadra, mig nem igazolod magad“ és ezzel egyidejüleg öklével Cuza arcába vágott, ugy, hogy orrát elboritotta a vér és miközben Cuza védekezve botjával megsértette Lernert, az lábával megrugta Cuza lábait.

Ezt a tényállást a tanuvallomások is megerősitik. Georghe *Padureanu* látta, amikor Lerner Cuzát inzultálta és hallotta, amikor Cuzától azt követelte, hogy igazolja magát. *Acasandri* rendőr hallotta, amikor Lerner ráförmedt Cuzára: „Ki vagy te?“ és látta azt is, amikor öklével megütötte Cuzat.

Az orvosi bizonyitványból pedig kitünik, hogy Cuzanak az orr lágy részein fájdalmas crozioi vannak, amelyeket ökölcsapások okoztak és amelyek 36—48 órai munkaképtelenségét okozták.

A fenti tényalladék kimeriti a szándékos sulyos testi sértés kritériumait, amely a 239. §. alapján minősitendő és büntetendő.

Nincs értelmi szerző!

Cuza ur ugy a rendőrségen tett feljelentésében, mint előttünk is azt hangoztatta, hogy az ellene elkövetett merényletre Lernert felbujtogatta egy egyén, akit ő Lernerrel beszélni látott az Asake-utcában. A lefolytatott vizsgálat során kiderült, hogy ez az egyén Grünspan malomtulajdonos, Lerner gazdája, aki a villamosról látta, hogy Lerner talyigáján lisztet visz. Ezért leszállt a villamosról és utasitást adott Lernernek, hogy a lisztet vigye el az árvaházba.

Ezt a ténykörülményt egyébként a tanuvallomások is megerősitik, és igy Grünspannak az Asake-utcában való jelenléte igezolva van, ami azt jelenti, hogy a merényletnek nem volt értelmi szerzője.“

Az előterjesztés ezután a megfelelő jogi formulák kiséretében inditványozza Lerner vád alá helyezését és további fogvatartását.

Itt emlitjük meg, hogy Lerner eddigi védője, Cerku jasii ügyvéd, azon a cimen, hogy el kell utaznia, vissza adta megbizatását. Eddig még nem akadt Lernernek uj védője.

*** Mielőtt Palesztinába utazik, el ne felejtse elolvasni Ben Ami „Uj Palesztina“ cimü könyvét.**

Az illatos selyemhaj

amelyet oly szivesen csókol és simogat; őrizze meg kedvencének selymes haját mig lehetséges. Mossa absolut ártalmatlan szerrel.

Csipős vagy ártalmas pótlék nélkül készitett **Elida-hajápolás** lágy speciális szappanja könnyen és alaposan tisztitja a hajat és fejbőrt. Dus, erős habot fejleszt, amely milliónyi hólyagocskáival minden nemkivánatosat beburkol.

Elida hajápolás a hajnak pompás, matt fényt ad és megőrzi elragadó, tüneményes hullámait.

ELIDA

HAJÁPOLAS

A SZÓDAMENTES SHAMPOO

Vágja ki ezen szelvényt, tegye boritékba és cimezze meg mint nyomtatványt. — Töltse ki nevével és cimével vagy ragassza fel levelezőlapra a kitöltött szelvényt.

„ELIDA“ parfumeri. Képviselete: Fabrica Stella S. A. Bucuresti, Strada Colentina 66.

Küldjön nekem dijmentesen egy eredeti csomag „Elida“ hajápolást

Név: .....

Cim: .....

„ELIDA“ Parfumeria
Képviselete: Fabrica Stella S. A.
Bucureşti

Hogyan akar védekezni Franciaország a vasuti katasztrófák ellen

Automatikus készülék, amely a mozdonyvezetőt is helyettesiteni tudja

(*Páris*, augusztus 17. *Az Uj Kelet tudósitójától.*) Franciaországban veszedelmesen szaporodik a vasuti balesetek száma. Egyik sulyosabb katasztrófa a másikat éri, az ember szinte félve veszi kezébe a reggeli lapokat, mert sohasem tudhatja, mikor olvassa valamelyik hozzátartozójának, ismerősének a nevét a francia földön történt vasuti szerencsétlenség áldozatai között. Hogy a fehér nap milyen ritkaság, mi sem bizonyitja jobban, mint az, hogy egyik komoly párisi sajtóorgánum minden reggel, ha az elmult napot sikerült meguszni, Franciaországnak vasuti katasztrófa nélkül, a lap első oldalán feltünő körér betükkel ezt közli: „Ma nem történt Franciaországban vasuti szerencsétlenség!"

Talán éppen ezek, a különösen az utóbbi időben sürün megismétlődő és sulyos kimenetelü vasuti katasztrófák inditották a francia vasuttársaságokat arra, hogy kiserletezéseket kezdjenek egy ujfajta balesetelhárító készülékkel, amelynek feltalálója egy Rodolausse nevü francia mérnök. Rodolausset már 1913-ban foglalkoztatta ez a gondolat: megteremteni egy automatikus készüléket, amely mint egy finom pontos óraszerkezet müködik akkor is, amikor az ember idegei külső, vagy belső pressziók hatása alatt felmondják a szolgálatot. Egy gépet konstruálni, amely mint a legérzékenyebb szeizmograf, megérzi a közelgő veszélyt, figyelmezteti az embert, sőt ha az ember lélekjelenlétét vesziti, akkor az ingadozó, tétovázó élő kéz helyett cselekszik maga a gép.

Franciaországban a legutóbbi két esztendő alatt történt vasuti katasztrófáknál, statisztikai kimutatások szerint száz esetből huszonötnek az oka az volt, hogy a mozdonyvezető nem vette észre a tilosra állitott szemafort, tiz százalékát a baleseteknek a rosszul müködő fék okozta, majdnem ugyanennyi esetben történt katasztrófa a gyorsaság miatt és végül harmincöt esetben száz közül, a rosszul funkcionáló szemafórok idézték elő a vasuti szerencsétlenséget.

Maga a Rodolausse-féle készülék két részből áll. Az egyik a jelzőkészülék; a kulcsa az automatikus gépezetnek. Ez a vasuti sinre van erősitve. Egy egyszerü acélrud, amely a vasuti vágány tengelye körül mozgatható, müködése ugyanolyan, mint a szemaforoké, azzal a különbséggel, hogy bárhol könnyen felszerelhető. Ha a vonat előtt az ut szabad, a kulcs a vágány alján lehajlik, ha az ut tilos — fölemelkedik.

Rodolausse mérnök a Páris—Limours vasutvonal mentén készülékével, amelyet egy mozdonyra fölszereltek az alábbi érdekes eseteket mutatta be:

1 A pálya tilosra volt állitva. Az automatikus kontrolor a vágányon elhelyezett készülék jelzésére élesen fütyült, meghuzta a Westinghouse-féket és ugyanakkor a gőzregulateur nyitva maradt.

2. A pályaőr a vonalon sintörést fedezett fel. A könnyen kezelhető jelzőkészüléket felszerelte a veszélyes zónára és a baleset el volt háritva.

3. A tilosra állitott szemafort a mozdonyvezető nem vette észre. A vonat teljes sebességgel tovább robog, de csak addig, amig a jelzőkészülékhez nem ér, amikor is a vonat egyszerre lassitani kezd.

4. A fékek nem müködnek pontosan. A gépész elfeledte megfigyelni a légsürüségmérőt, vagy rosszul is funkcionál. Maga az automatikus kontrolőr fékez és a vonatot megállitja.

Rodolausse találmánya, ha nem is szünteti meg egyszersmindenkorra a vasuti katasztrófákat, hiszen gépről van szó, amely éppen ugy és olyan hirtelen felmondhatja a szolgálatot, mint az ember idegei — de legalább remélni lehet, hogy csökkenti a szerencsétlenségek számát. A francia vasuti társaságok véleménye szerint, ami hibája és fogyatékossága van ennek az ujfajta készüléknek, az lassankint eltüntethető lesz. Kisérletképen a Luxemburg-pályaudvarra befutó vonatokat szerelik fel Rodolausse találmányával és ha itt bevált, akkor ellátják vele az egész francia vasuthálózatot.

Ehhez csak annyi hozzátenni valónk van, hogy ennek az elháritó készüléknek minél hamarabbi bevezetése Romániába igen nagy szükségletet elégitene ki. Itt ugyanis nemcsak minden nap, hanem ugyszólván minden órában történik vasuti szerencsétlenség. A készülék egy tekintethen hiányosnak látszik. Ugyanis a vasuti rablótámadásokat és a védtelen utazó zsidók agyba-főbe verését — ugylátszik — nincs módjában elháritani. Enélkül pedig Romániában csak félig tehet jó szolgálatokat.

Az irásszakértők véleménye szerint Nuszbaum kézirása az öngyilkosságát bejelentő levél

Uj fordulat a kolozsvári kioszk rejtélye ügyében

(*Cluj-Kolozsvár*, augusztus 17. *Az Uj Kelet tudósitójától.*) Negyedik hetet számláljuk már azóta, hogy egy csunya esős éjszakán a teljesen kihalt sétatér csendjét egy revolvergolyó zavarta meg, amely golyó a kioszkban tartózkodó *Nuszbaum* Mór életét oltotta ki. A megejtett helyszini vizsgálat az első pillanatban öngyilkosságot állapitott meg, de későbben amint azt az Uj Kelet is jelentette, a körülmények annyira bonyolódtak, hogy a gyilkosság lehetőségeit sem zárták ki és ezért terhelő vallomások és gyanuokok alapján a hatóságok letartóztatták dr. *Boeriu* Olimpiuszt, Nuszbaum egyik régi ismerősét.

A vizsgálat heteken keresztül a legnagyobb eréllyel folyt, de pozitiv eredményt nem lehetett felmutatni, mert a vizsgálat során tömegével kerültek elő ugy az öngyilkosság, mint a gyilkosság mellett szóló bizonyitékok. Boeriu dr. kihallgatása alkalmával ártatlanságát hangoztatta, de az ellene szóló vallomások, valamint a véletlen körülmények kétségbevonják ártatlanságát és ezért az ügy teljes tisztázásáig az ügyészség fogházának lakója.

A rendőri nyomozás Nuszbaum előéletére vonatkozólag megállapitotta, hogy a kereskedőnek oka volt és elkészült öngyilkosságot elkövetni. Az erre vonatkozó megállapitások is bizonyitékok szintén az ügy aktáihoz vannak csatolva.

A Boeriu doktorral együtt letartóztatott, *Pap* Anna kenyereslányt, az ügyészség négy nappal ezelőtt szabadlábra helyezte, de folytatja ellene a meginditott vizsgálatot. Pap Anna személyét ez tette gyanusá, hogy a rendőrségen megmásitotta előbbeni valomását. A nyomozó közegek előtt az a kombináció is felmerült, hogy nem lehetetlen, hogy a meghalt kereskedő zsebében talált ujságlapot, amelyen néhány sorban hozza nyilvánosságra Nuszbaum Mór, hogy öngyilkosságot követ el, ő csempészte a meggyilkolt kereskedő zsebébe, sőt könnyen lehetséges, hogy az ujságlapon lévő irás is a Pap Anna kezétől származik.

Természetesen a nyomozás ebben az irányban is kiterjedt és első dolguk volt a nyomozó hatóságoknak, hogy az irást Nuszbaum hozzátartózóinak felmutassák. Nuszbaum hozzátartozói részben valóban a Nuszbaum kezeirására ismertek benne, mig a másik rész előtt a felmutatott irás vonalai teljesen ismeretlenek voltak.

Tegnap azonban a kioszki rejtély ügyében szenzációs fordulat állott be, amely könnyen lehetséges, hogy az egész ügyre döntő befolyással bir. A meghalt zsebében talált ujságlapot elemzés végett Bukarestbe küldték fel, ahonnan a bukaresti grafológusok és irásszakértők megállapitásaival tegnap érkezett vissza. Az irásszakértők megállapitásai szerint az ujságlapon talált irás minden egyes vonala megegyezik a Nuszbaum irásával és az csakis Nuszbaum kezétől származhatik. A bukaresti irásszakértők véleményét ma délelőtt kapta kézhez a szabadságról hazatért dr. *Perzescu* vizsgálóbiró, aki tanulmányozás alá vette ujból az ügy összes aktáit.

Könnyen lehetséges, hogy ez az ujabb fordulat, amely szintén az öngyilkosság valószinüsége mellett szól, teljesen uj vizsgálatot fog eredményezni. Az ügy azonban még mindig csak a kezdő stádiumban van, mert az öngyilkosság mellett szóló tömeges bizonyitékokkal szemben garmadával állanak a dr. Boeriu személye ellen irányuló bizonyitékok is, ugy, hogy a bonyolult ügyben csak a főtárgyalás napja fog tudni teljes világosságot deriteni.

Erec Jiszráél váltjuk meg Ros hassana-üdvözlet megváltásával

Régi tradicionális zsidó szokás az, hogy Ros hassana előtt kibékülünk ellenségeinkkel és vig szivvel kivánunk boldog ujévet: Lö Sana tová tikotévut mindenkinek. Kibékülünk ellenségeinkkel, de vajjon kibékülünk-e önmagunkkal is. Jogunk van-e kibékülni önmagunkkal akkor, ha nem teljesitettük Erec Jiszráéllel szemben ugy a kötelességünket, ahogy azt kellene. Es jogunk van e kibékülni önmagunkkal, ha elmulasztjuk a Ros hassana vigságát békéltető alkalmat arra, hogy hozzájáruljunk Erec Jiszráél felépitéséhez.

A régi, szinte napjainkban sablonná vált szokást ujitjuk most fel, azonban abban a formában, hogy a ros hassanai jókivánság necsak puszta szó legyen, de minden jó szava uj és uj négyzetméternyi föld Erec Jiszráél ősi területéből. A Keren Kajemet Lö Jiszráél azzal a kéréssel fordul Erdély és a Bánság zsidóságához, hogy a ros hassanai üdvözletét azzal váltsa meg, hogy megváltsa Erec Jiszráél földjét a zsidó nép számára.

A Keren Kajemet biztosai és megbizottjai el fognak látogatni minden zsidó családhoz és azt fogják kérni, hogy a roshassanai üdvözlést csekély összeggel váltsa meg Erec Jiszráélért minden zsidó család. El fognak menni kereskedelmi és ipari vállalatokhoz és kérni fogják, hogy a szokásos üdvözlet egyben felépitője legyen Erec Jiszráélnek is. Az Uj Kelet roshassanai számában külön mellékleten fogja a Nemzeti Alap erdélyi főirodája azok neveit közölni, akik roshassanai üdvözletüket megváltották. A kereskedelmi és üzleti vállalatok külön rendes keretes közleményben kivánnak majd boldog roshassánát vevőiknek s az ezért befolyt jövedelem a Nemzeti Alapé.

De felhivással fordul Erec Jiszráélért minden egyes zsidó férfihez is, kit az ünnepek során az a megtisztelés ér, hogy a tórához hivják fel. Snoderoljon minden zsidó férfi a Zsidó Nemzeti Alapra, kösse össze az ünnep szentségét Erec Jiszráél minden szentségével.

Ne várja senki, hogy felszólitsák, hanem maga jelentkezzék a K. K. L. megbizottaknál, akik továbbitják a megváltást. Kész blanketták mindenkinek rendelkezésére állanak.

Igy lesz a ros hassanei ünnep valóban igazi zsidó ünnepély, igy lesz a ros hassanai üdvözlés valóságos igazi zsidó üdvözléssé, igy szenteljük meg halottaink emlékét a reménység, jövő előkészitésének szentségével. Hisszük, nem lesz olyan zsidó Erdélyben és Bánságban, ki ne adná jelét, hogy a mi nagy ünnepeink mély tartalmat is jelentenek, az imák eleven valóságok, a Ros hassana áhitata népünkhöz való ragaszkodását s mindez azt a szent kötelességet, hogy a jókivánság szava helyett az épités jótékony tettét gyakoroljuk, Erec Jiszráél földjét a zsidó nép számára megváltsuk. *A K. K. L. megbizottjai, akik önzetlen áldozatkészségből vállalták magukra ezt a munkát, a napokban meg fogják látogatni a városokat és községeket, hogy a Ros hasana megváltásokat felvegyék.*

A K. K. L. erdélyi főirodája

— **Talált tárgyak.** Julius hó huszonnegyedikén a Hazsongárd-kertben egy öltöny ruhát és egy pár cipőt, a Kisszamos-utcában pedig augusztus ötödikén egy fekete bőrtárcát talált a rendőrség. A tulajdonosok a tárgyak tulajdonjogát igazolva, bármikor átvehetik a rendőrségen.

— **Megnyilt a bécsi nemzetközi munkás eszperanto-kongresszus.** Bécsből jelentik: Tegnap nyilt meg az öt napra teryezett nemzetközi munkás esperantó-kongresszus. Tizennnyolc országból háromszáz kiküldött érkezett meg.

— **Augusztus 14-én annektálták a Spitzbergákat.** Oslóból jelentik: A norvég kormány rendelete folytán augusztus 14-én, pénteken annektálták a Spitzbergákat. A szigetcsoport birtokbavételének aktusánál a kormány képviselői is jelen voltak. Norvégiában e napot üdvlövésekkel és zászlódisszel ünneplik.

* **Biztositsuk** *életünket és vagyonunkat a Franco-Romana Ált. Biztositó Rt.-nál. Képviselet az ország minden helységében.*

— **A berlini lengyel követ egy vesztegetési botrány középpontjában.** Berlinből jelentik: A visszahivott lengyel követ, Wrobletzky, páratlan botrány középpontjába került. Kiderült, hogy a követet azért hivták vissza, mert az általa vezetett lengyel—amerikai tárgyalások folyamán megvesztegették. Különböző bankoktól kapott nagyobb összegeket és a tárgyalások végeztével megvásárolta Biaritznak egyik legnagyobb fényüzéssel berendezett főuri villáját.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánsági zsidóság napilapja
Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felelős szlerkesztő Dr. Marton Ernő
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Kedd
5685 Ab 28
1925. aug. 18.

— **Lord Plumer Palesztinába utazik** Londonból jelentik: Lord Plumer Palesztina uj kormányzója augusztus 13-án indult el uj állomáshelyére. Elutazása előtt kijelentette, hogy az araboknak egy nagy törvényhozó tanács megalkotásáról szóló tervét, amelyban a nemzetiségek számarányuk szerint kapnak képviseletet, *vissza fogja utasitani*. Jeruzsálemből érkezett jelentés szerint *Kish* ezredes oda nyilatkozott, hogy lord Plumer folytatni fogja Sir Herbert Samuel politikáját.

— **Felhivas a KKL. biztosokhoz.** A Keren Kajemeth Lőjiszráél Erdélyrészi Irodája felkéri az összes Keren Kajemeth biztosokat, hogy a Roschhassanah akcióra küldött megrendelési lapot kitöltve és a benne kért cimjegyzék mellékelésével sürgősen küldjék be. Sok cimzési munkától kimélik meg magukat, ha a cimjegyzéket központi irodánknak (KKL. Erdélyrészi Irodája, Cluj, Str. Baron L. Pop 10.) a kellő időben elküldik.

— **A háztulajdonosok a rekvirálások ellen.** A háztulajdonosok szövetségének intézőbizottsága tegnap ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy a jogtalan és a lakástörvénybe ütköző lakásrekvirálások ellen a legélesebben küzdeni fognak. A háztulajdonosok szövetsége elhatározta, hogy felhivást intéz az összes háztüz tartókhoz, — akár tagjai a szövetségnek, akár nem — hogy amennyiben lakásukat, vagy annak egy részét elrekvirálnák és az ellen közigazgatási uton (rekviráló bizottság, belügyminiszter) jogorvoslatot nem kapott és a kisajátitás jogerőre emelkedett, — adataikkal azonnal jelenjenek meg a szövetség irodájában (Szentegyház utca 5. szám II. emelet), amely az ügyet a panaszos megterhelése nélkül, a szövetség költségén a *Curtea Cassatiei* elé viszi.

— **Rendezik a palesztinai állampolgárság kérdését.** Londonból jelentik: A Palesztinára szóló állampolgársági törvény megállapitja, hogy mindazok a török alattvalók, akik ezidő szerint Palesztinában élnek, amennyiben egy év leforgása szerint nem optálnak a török állampolgárságért, *automatikusan palesztinai állampolgárok*. Azok, akik Erec Jiszáélben akarják megszerezni a palesztinai állampolgárságot, ezirányu kérvényükben hitelesen igazolni tartanak, hogy az utóbbi három évből legalább két évet megszakitás nélkül töltöttek Erec Jiszráélben.

— **Móricz Zsigmond megcáfolja uj házassági hivét.** Budapestről jelentik: Móricz Zsigmondnak, a nagy magyar irónak a családi élete sokat foglalkoztatja az utóbbi időben a közönséget. Hire járt ugyanis, hogy Móricz Zsigmond halálosan beleszeretett Gombaszögi Fridába, aki tudvalevőleg Miklós Andornak, az „Est" főszerkesztőjének a felesége. Meg is kérte a szép asszonyt, de Gombaszögi ugy találta, hogy többet érnek Miklós Arnoldné milliárdjai, mint Móricz Zsigmond halhatatlansága és maradt Miklós Andorné. Viszont Móricz Zsigmond felesége megtudta, hogy férje miben töri a fejét, hogy válni és ujból nősülni akar és ezért öngyilkosságot követett el. A mérgezés ugyan nyomban nem volt halálos, de felesége pár nap mulva kiszenvedett. Azóta nem sokat beszéltek a nagy iróról, amig a mult héten váratlanul az a hir terjedt el — melyet az Uj Kelet is közölt, — hogy Móricz Zsigmond a Balaton mellett a legnagyobb csendben házasságot kötött Simonyi Mária színésznővel. Simonyi Mária a magyar fővárosi színészet egyik legszebb jelensége, magas, elegáns, karcsu és provánszii szőkeségü. Az utóbbi időben egy kissé lecsuszott, különösen Titkos Ilona szoritotta ki a Belvárosi Szinház rivaldájáról. A házassági hir természetesen nagy érdeklődést keltett és az uborkaszezón pletykaéhes publikuma mohón kapott rajta. De csak pár napig élősködhettek a csiklandós szenzáción, mert Móricz Zsigmond ma a pesti lapokban ezt a cáfolatot tette közzé: Külföldről hazaérkezve, azzal a szenzációval fogad az egész világ, hogy közben — lapok szerint — feleségül vettem egy szép, előkelő s ragyogó tehetségü müvésznőnket. Mivel sajnos, nem vagyok abban a szerencsés helyzetben, hogy e hirt megerősithessem, lovagias kötelességem azt dementálni. Én magam egyelőre siremléket épitek s nem oltárt. Tisztelettel Móricz Zsigmond.

— **Ujabb magyar-orosz fogolycsere.** Budapestről jelentik: Augusztus hó 20-án érkezik vissza Magyarországra az utolsó oroszországi hadifogolyszállitmány. A magyar kormány huszonöt kommunista elitéltet ad ki Szovjetoroszországnak cserébe.

— **Földalatti telefonkábelt huznak Bécs és Budapest között.** Budapestről jelentik: Smith főbiztos ma folytatta a kormány meghatalmazottaival való tanácskozásait. Smith hozzájárult ahhoz, hogy utak és hidak építéséhez hatmillió aranykoronát, a csepeli kikötő kiszélesitésének céljaira pedig ötmillió aranykoronát folyósitsanak. Hétfőn az államvasutak és kedden a posta beruházási programja kerül sorra. Az államvasutak 13 millió, a posta pedig 10 millió aranykoronát akar beruházni. A posta többek között Bécs és Budapest között földalatti telefon-kábelt akar huzni.

— **Nagy Ku-Klux-Klan-tüntetés Washingtonban.** Washingtonból jelentik: A Ku-Klux-Klan 60.000 hive nagy tüntetést rendezett, mely több órán át tartott. Az igen nagy rendőri készenlét következtében incidensre nem került a sor. A négerek szervezete előzően Coolidge elnökhöz feliratot intézett, melyben tiltakozik a tüntetés megtartása ellen. A Klan-hivek rubájuk fölött fehér ingeket viseltek, a nagymester, egy volt texasi fogorvos és az ugynevezett tisztek pompás biborvörös palástot. A tüntető menet nemzeti dalok éneklése közben a Washington szobor elé vonult, ahol felosztott. A tüntetés célja annak bebizonyitása volt, hogy a Klan-szervezet belső bomlásáról szóló hiresztelések alaptalanok.

* **Értesités** A t. közönség szives tudomására hozzuk, hogy a belvárosban Str. Baritiu (Malom-u.) 2. szám alatt fióküzletet nyitottunk, ahol elvállunk szőrme, fonal, gyapott végáru és ruha-festést, valamint vegytisztitást, gallér- és fehérnemümosást a legszolidabb árak mellett. Tisztelettel Unió gőz mosó kelmefestő és vegytisztitó gyár, Cluj, Reg. Ferdinánd 133.

— **Az „Orpheus" mükedvelő zenekör jótékonycélu táncmulatsága.** A kolozsvári „Orpheus" mükedvelő zenekör szombaton este a református kollégium tornatermében az érettségin elbukott diákok segélyalapja javára bált rendezett. A bálon, amely siker tekintetében jóval felülmulta az idei bálokat, a legdinstigváltabb közönség vett részt. A szünetek alkalmával a jelenvolt közönséget az „Orpheus" zenekara szórakoztatta, amely ez alkalommal mutatkozott be először a nyilvánosság előtt.

Teljes erővel indult meg a mezőgazdasági kamarai agitáció

A nemzeti párt proklamációja a kaszáról és a keresztről. A Magyar Párt csikszeredai tagozata külön listával választ

(*Bucuresti-Bukarest*, augusztus 16. *Az Uj Kelet tudósitójától.*) A mezőgazdasági kamarai választásokra teljes erővel indult meg az agitáció. Argetoianu ujra táviratot intézett *Bratianu* Jonel miniszterelnökhöz és *Marzescu* igazságügyminiszterhez, melyben elpanaszolja, hogy a dolji törvényszék elnöke visszautasitotta az egyesült ellenzéki pártok listáit.

Az erdélyi román nemzeti párt ma a választásokkal kapcsolatban a következő felhivást tette közzé:

„*Román testvérek!*

Kedden, folyó hó 25 én meg kell jelennetek az illetékes járásbiróságok előtt, hogy leadjátok szavazataitokat a kasza, vagy a fekete keresztre. vagy ahogyan a liberálisok mondják: a teljes keresztre.

A kasza a nemzeti pártnak a jelvénye, amely a román nép tisztességes munkaeszközének a jelvénye. A fekete kereszt a liberálisok jele, amelyik el akarja ásni ugy anyagilag, mint erkölcsileg a román népet, hogy keresztet tegyen a feje felé.

A román nép az élethez való jogát hangoztatja és tiszteségesen munkálkodni akar az ország és a saját maga részére.

Ne hagyjátok magatokat tehát elámitani a liberális igéretek által, mert ezeket sohasem teljesitik és ne engedjétek magatokat leterorrizálni a lelkiismeretlen hivatalnokoktól és a hozzá nem értő csendőröktől.

Ne kiméljétek a fáradságot és a költségeket, hanem járuljatok mindnyájan az urna elé és szavazzatok a kaszával jelzett listájára. *A román nemzeti párt*

A magyar párt részéről elsőnek annak csikszeredai tagozata szólalt meg, amely elhatározta, hogy a megyében *külön listán* vesz részt a mezőgazdasági kamarai választásokon és nem hajlandó a liberálisokkal együtt müködni.

A párt leszögezte, hogy ezzel nem szegi meg a párt egységét, mert a központtól kapott utasitás világosan megadja neki a jogot arra, hogy szabadon válassza meg, hogyan vesznek részt a választásokon.

— **Befejeződött a KAC nemzetközi tenniszversenye.** A KAC nemzetközi tenniszversenye a legteljesebb erkölcsi siker jegyében tegnap délután befejeződött. Férfi egyes Hölgyek dijáért: 1. Göntz Lajos (MAC Budapest) a döntőben 6:3, 2:6, 6:2, 6:4. 2. Sam Galli TCR. 3. Dr. Lupu és dr. Láni. Női egyes: 1. Széllné (7:5, 6:4). 2. Pickerné. 3. Friedler és Doniciné. Vegyes páros: 1. Friedler Márta—Lupu dr. (6:1, 6:1). 2. Doniciné—San Galli. 3. Széllné—Brandenburg és Florescuné—Palásthy. Férfi egyes II. o.: 1. Botez (6:0, 6:1). 2. Schober BBTE. 3. Panajott és Réthy. Női egyes II. o.: 1. Matusovszky Dódy (6:1, 2:6, 6:2). 2. Kovács Irén. 2. Abonyi és Rosinné. Férfi egyes ifj.: 1. Botez (6:0, 6:1). 2. Réthy. 3. Straub és Horskovics. Női egyes ifj.: 1. Devecseri Anci Haggibbor (6:1, 6:0). 2. Balogh Lujza. 3. Hirsch Klára Haggibbor. A verseny méltatására holnapi számunkban visszatérünk.

* **Cséplőgépekhez, motorokhoz, iparvállalatokhoz** mentőszekrényeket, vagy tartalékait szállitja M. Rózsa Royal drogéria. Cluj, Főtér.

Dr. COSMUTZA szanatóriuma
Cluj-Kolozsvár, Fellegvár.
Klimatikus gyógyhely égzőszervi betegek szá nára. **Diétás szanatorium** cukorbetegek vesebajosok, köszvényesek részére. **Vizgyógyintézet, elektromos kezelés.** Naponta hétszer étkezés, állandó orvo i felügyelet. Napi ellátás 350 lei. Orthodox konyha.

Nagy
harisnyavásár
mélyen leszállitott árakkal

Kötött harisnya minden szinben lei	25
Flohr-harisnya minden szinben lei	59
Muszlin harisnya divatszinben lei	69
Cérna-muszlin minden szinben lei	98
Selyemfátyol harisnyák minden szinben lei	125

BLATT
FŐTÉR 13
Divatáruházban és kötöttárukban óriási választék!
A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók

KÖZGAZDASÁG

A Kereskedők Tanácsa nem indít akciót a zárórarendelkezések módositására

A kereskedők meg vannak elégedve a zárórarendelkezésekkel. Tuffly elnök és G. Romanovici vezértitkár nyilatkozata

(*Cluj-Kolozsvár*, augusztus 17. *Az Uj Kelet tudósitójától.*) Egyik délutáni laptársunk „*Agitáció a vasárnapi munkaszünet és zárórarendelet ellen*“ cim alatt cikket közölt, melyben arról számolt be, hogy a Kereskedő Tanács akciót inditott a vasárnapi munkaszünet és záróra-rendszer ellen. A közlemény szerint a Tanács aláirásokat gyüjt egy memorandumhoz, melyet a király elé akar juttatni. Laptársunk hiradása nagy riadalmat keltett a kereskedelmi alkalmazottak körében, mert az akcióban érdekeik elleni támadást látnak. Miután minden olyan akció, mely arra irányul, hogy a munkaszüneti törvényt, vagy a záróra rendelkezéseket gyökeresen megváltoztassák, alkalmas arra, hogy a munkaadók és alkalmazottak közötti viszonyt megbolygassa és elmérgesitse, az akcióra vonatkozólag kérdést intéztünk a Kereskedő Tanács vezetőségénél, ahol kategórikusan kijelentették, hogy laptársunk hiradása nem felel meg a valóságnak.

Tuffli Richard, a Tanács elnöke a következőket mondotta lapunk munkatársának:

— A szóbanforgó közleményről tudomásom van, de nem tartottam fontosnak, hogy azt hivatalos formában megcáfoljam, miután a cikk tendenciózus beállitása annyira szembeötlő, hogy cáfolatot nem is igényel. Mi voltunk az elsők, akik örömmel üdvözöltük az uj munkaszüneti törvényt, mert ezzel végre megoldást nyert egy olyan kérdés, melyet a hatóságok tetszés szerint kezeltek és amely a kereskedők között érdekösszeütközésekre vezetett.

— Ténykedésünk ebben az ügyben — folytatte Tuffly elnök — csupán arra irányult, hogy a munkaügyi inspektorátusnál olyan végrehajtást eszközöljünk ki, amely a helyi viszonyoknak legjobban megfelel. Ezenkivül két akciót folytattunk le: egyik, amely arra irányult, hogy a munkaügyi miniszter a csütörtöki és hétfői hetivásárok alkalmával az üzleteket mentesitse a déli záróra alól, a másik pedig, miután a textilkereskedőknek megengedték, hogy üzleteiket szombaton este nyolc órakor zárják, kértük, hogy a füszerkereskedők szombatesti záróráját este kilenc órában állapitsák meg. A munkaügyi miniszter csupán az első kérésünket teljesitette a másikat azonban elutasitotta. Más akciót a munkaszüneti törvénnyel és záróra-rendelkezésekkel kapcsolatosan nem folytattunk le és nem is akarunk lefolytatni, mert a kereskedők, mint fentebb is emlitettem, maguk örülnek legjobban, hogy ez a régen vajudó kérdés végre megoldást nyer. Egyáltalában nem érdekünk, sőt egyenesen a kereskedők érdeke ellen volna, ha a munkaszüneti törvényben mélyreható változásokat eszközölnének és igy oktalanság azt hinni, hogy erőszakos eszközökkel surlódásokat akarunk előidézni az alkalmazottakkal szemben.

G. Romanovici a Sfatul vezértitkára a következőket mondotta:

— Semmi okunk arra, hogy titokban gyüjtsünk aláirásokat egy memorandumhoz. Eddigi összes akcióinkat a nagy nyilvánosság előtt folytattuk le és ugyanezt fogjuk a jövőben is tenni. Ha a jelenlegi zárórarendelkezések nem felelnének meg a kollektiv kereskedelem érdekeinek, bizonyára mindent elkövetnénk egy módositás érdekében, de igy semmi okunk erre, annál is inkább, mert ugy a kereskedőkre, mint az alkalmazottakra nézve általában kielégitők a munkaszüneti törvény rendelkezései.

 # Óriási barackkivitel Magyarországból. Budapestről jelentik: Beavatott körökben máris megállapitották, hogy soha még annyi barack nem ment ki Magyarországból külföldre, mint az idén és a barack 750 koronás vámja egyáltalában nem akadálya az exportnak. A paradicsom exportja is megkezdődött, itt az a különös helyzet állott elő, hogy a paradicsom vámja nagyobb, mint az áru értéke, de ennek ellenére is kiviszik, főleg Ausztriába.

 # Többmilliós veszteség az Angol-Magyar Banknál. Bécsből jelentik: A „*Marconi Wirelles Telegraphen-Company*“ most tartotta meg Marconi elnöklete alatt az évi közgyülését. A társaság vezérigazgatója bejelentette, hogy a Marconi társulat az utóbbi két üzleti évben 2,943.234 font veszteséget szenvedett. A veszteség nagyrésze abból keletkezett, hogy a társaság 1920 ban nagyobb érdekeltséget vállalt a budapesti Angol-Magyar Banknál. A bécsi jelentés azért meglepő és érthetetlen, mert a budapesti Angol-Magyar Bank az elmult üzleti években tetemes nyereséget mutatott ki.

 # Olcsóbb lett a fenyő-bányafák vasuti szállitása. Bukarestből jelentik: A CFR vezérigazgatósága a fenyő-bányafák vasuti szállitását áttette egy olcsóbb tarifaosztályba (special II). Az uj tarifaszállitás azonban csak teljes vagonküldeményekre vonatkozik, amelyeket teherárukénti egy bányavállalat cimére adnak fel, feltéve, hogy ez a bányavállalat a leadási állomáson tényleg üzemben tart bányát.

 # Román transitáruk vasuti kedvezvezménye Csehszlovákiában. Belgrádból jelentik: A csehszlovák államvasutak a Romániába irányuló, vagy innen kivitt áruknak, amelyek csak átfutnak a csehszlovák vasutakon, tarifakedvezményeket ad. A fuvardij mázsánkint 37.49 cK., ha legalább ötven mázsásküldeményről van szó és 29.90 cK. teljes vagon küldeménynél.

 # Zavarok a kisenevi mintavásárra szóló kedvezményes vasuti jegyek kiadása körül. Tegnap nyitották meg a kisenevi mintavásárt. A vásár vezetősége már hetekkel ezelőtt hirdette, hogy a vásárlátogató közönség 75 százalékos tarifakedvezményt kap a CFR vonalain. A hirdetmény szerint mindenki, aki Kisenevbe vált jegyet, mintavásár ideje alatt 75 százalék kedvezményben részesül az oda- és visszautazásnál. Ezt a kedvezményt néhány utas igénybe is vette, de ma váratlanul rendelet érkezett a kolozsvári vasuti főnökséghez, hogy a kisenevi mintavásárra utazóknak csak vásári igazolvány felmutatása ellenében szolgáltassák ki a kedvezményes jegyeket. Miután a vásár rendezősége Kolozsvárra nem küldött igazolványokat, a CFR nem szolgáltatja ki a jegyeket és igy az a furcsa helyzet állott elő, hogy van kedvezmény — és még sincsen.

 # Jugoszláviában behozatali vámot vetnek ki a külföldi gabonára. Belgrádból jelentik: A jugoszláv minisztertanács gazdasági és pénzügyi bizottsága tárgyalta az autonóm vámtarifa kérdését azzal kapcsolatban, hogy a földmivelésügyi miniszter előterjesztést tett az ország mezőgazdasági termékeinek vámvédelemben való részesitésére. Eddig mindennemü gabonaárut és lisztet vámmentesen lehetett behozni az országba, ami érezhető konkurrenciát jelentett a belföldi termelőknek. A bizottság elhatározta, hogy ezt az állapotot megszünteti és felhatalmazást ad a pénzügyminiszternek a vámtarifa megváltoztatására aként, hogy a jövőben *behozatali vám alá essék a külföldi gabona.* Ez a vámtétel, hir szerint, az uj vámtarifa életbeléptetése előtt érvényben volt vámtétel felét fogja kitenni. A bizottság ezzel szemben elhatározta, hogy az állattenyésztési termékek kivitelének megkönnyitése céljából eltörli ugy az élőállat, valamint a hus és zsir kiviteli vámjait.

„Mode de Paris“
Erdély legnagyobb
női konfekció
áruháza szeptember **1-én** nyilik meg
Marosvásárhelyt, Főtér 41.
Mestitz-palota.

PODOL ideális lábápoló szer,
izzadó és egészséges lábnak egyaránt fontos. A legmakacsabb lábizzadást is azonnal szünteti. Lábágést, tyukszemet, bőrkeményedést elmulasztja s amellett a lábat nem szá itja, hanem puhán tartja. Ára **30** lej.
Kapható gyógyszertárakban és drogueriában.
Készíti: **Csanda gyógyszertár, Oradea-Mare.**
Mosse hirdetés

Zsák Ponyva
Mindennemü célok ra legelőnyösebben beszerezh ető
Albala Izsó
Timisoara
Piata Traian No

TŐZSDE

Augusztus 17-én

A lej: *Zürichben* 265 00, *Párisban* 9·10, *Budapesten* 365, *Bécsben* —·—.

Kolozsvár. A devizapiac lanyhán indult, azonban délfelé a forgalom élénkült. A kinálat mellett a vételkedv kissé lanyha. A kötések a következő árfolyam mellett történtek:

Bécs 27·10—27·30, Prága 5·72—5·76, Budapest 360—365, Páris 9·05—9·15, Zürich 37·60—37·75, Newyork 193·00—194·00, London 944—945, Milánó 7·00—7·05.

Zürich. *Zárlat:* Berlin 122·62, Amszterdam 207·55, Newyork 515·05, London 2503·50, Páris 2400·00, Milanó 1855·00, Prága 1525·00, Budapest 72·50, Belgrád 920·00, Bukarest *265·00—265·00*, Varsó 92·50, Bécs 72·47.

Bukarest. *Devizák:* Páris 9·10, Berlin —·—, London 942, Newyork 193·50, Milánó 7·00, Zürich 37·60, Bécs 27·50, Prága 5·75, Budapest —·—

Bukarest. *Valuták:* Napoleon 730, német márka 46·00, leva 1·39, török lira 108, font sterling 930, francia frank 9·80, svájci frank 38·00, olasz lira 7·25, drachma 3·00, dinár 340, dollár 195·50, lengyel forint 34·00, osztrák shilling 28·00, magyar korona 27·50, cseh korona 5·85, belga frank —·—, holland forint —.—.

SPORT

A Haggibbor szép győzelme a TAC fölött

A Vasas-vándordijat az AMTE nyerte meg. A magyar válogatott veresége Pozsonyban. Haggibbor—TAC 2:1 (0:0)

A kitünő formában lévő Haggibbornak stilusosan megjátszott és lelkesedéssel végigküzdött mérkőzés után sikerült revansot venni a jóképességü temesvári csapat fölött a két egyesület első találkozása alkalmával szenvedett 1:0 gólarányu vereségéért. A mérkőzésről elkészitett grafikon szerint ugyan a két csapat egyenlő mértékben vette ki részét a támadásból a győzelem megérdemelt voltához azonban kétség sem fér, mert a Haggibbor támadásai sokkal erőteljesebbek voltak és komoly veszélyt jelentettek a temesvári csapat kapujára, mig a TAC csatársorát ezuttal is a gólképtelenség jellemezte és akcióikat nem tudták gólveszélyes helyzetté kidolgozni. A Haggibbor győzelme igy annál értékesebb, mert a temesvári csapat két uj játékossal megerősitve vette fel a küzdelmet és az első napi játékánál összehasonlithatatlanul jobb formát játszott ki. Még egynéhány ilyen fair, sima lefolyásu és izgató, érdekes, nivós fázisokban bővelkedő mérkőzés és az a közönség, amely az utóbbi időben különböző, itt részletezni nem kivánt okokból elkerülte a mérkőzések látogatását, vissza fog térni ahhoz a sportághoz, amely mégis csak a legtöbb érdekességet és izgalmat nyujtja neki.

A győztes csapat „im grossen und ganzen“ megfelelt a várakozásnak. Volt stilus és ráció a csapat játékában, technikai felkészültség és kellő kondició csaknem minden egyes Haggibbor-játékosnak sajátja már. A csapat legjobbjai Fahn, Csillag és Pollák voltak, akiknek nevéhez a győzelem oroszlánrésze füződik. Fahn szédületes lefutásai, cselezései és hajszálpontos beadásai, — amelyeknek kellő kiaknázását tegnap elmulasztották a csapat belső csatárai — és mesterien kidolgozott gólja a legszigorubb kritikát is megállják. Csillag a fede-

zetsorban excellált, hatalmas rutinja és bámulatos helyezkedési érzéke számos nehéz helyzetben tette őt alkalmassá a szituáció tisztázására. A védelem legjobbja Pollák volt, aki tegnap a veszélyes támadások egész sorozatát tette ártalmatlanná és nem egyszer gyengébb partnere hibáit is jóvátette. Reményi lázasan játszotta végig a mérkőzést, egy pillanatig el nem lankadó ambicióval és energiával. Tegnap különösen lövéseivel vonta magára a figyelmet. Játéka minden dicséretet megérdemelt. Braunnak láthatóan nem konveniált az erősen felázott talaj. Fleiser kiváló technikáju játékos, tegnap lövéseivel nem volt szerencséje, áttöréseiből pedig hiányzott az ésszerüség. A többiek szokott formájukon alul szerepeltek.

A vendégek legjobbjai a KKASE-től kölcsönkért (Osztern) a Victoria elleni mérkőzésen kézfején csonttörést szenvedett) bravurosan védő Took kapus, Kozovics hátvéd, Oszterling centerhalf, Schiller és Holz csatárok voltak.

A mérkőzés első félidejét mezőnyjáték jellemzi, a támadásban mindkét csapat egyformán veszi ki részét a támadásból, a védelmek azonban kifogástalanul müködnek. A 2. percben Fahn beadásából Reményinek alkalma nyilik a vezetés megszerzésére, tiszta helyzetből azonban csak élesen Took kezébe lő, Rosenfeldnek kétszer is alkalma nyilik gólszerzés dicsőségére, de a kellő pillanatban habozik a gőllövéssel.

Helyczere után a Haggibbor mindinkább magára talál és támadássai egyre veszélyesebbek. A 34. percben Farkas labdáját Fleischer Reményihez passzolja, aki nagy rushel kiugrik a védelem között 15 méterről a léc mellett védhetetlen sarokgólt lő. A siker felvillanyozta a Haggibbor csapatát és meg-meg ujuló támadásoknak a 40 ik percben ujabb pozitiv eredménye van.

Fleischer Fahnt küldi használható labdával támadásba, az ördöngős trükkel átjátsza magát Hozovicson és magát egészen a kapu torkáig dolgozza fel közvetlen közelről védhetetlen gólt plasszíroz. Az eredményt ugylátszik megelégelte a Haggibbor, enged az iramból, a vendégek felnyomulnak és a 43. percben kornert érnek el, Poszak centerét Ladányi védhetően befejeli.

A Haggibbor-támadással ér véget a Nagy Lajos által indiszponáltan vezetett mérkőzés.

Nagyvárad: Makkabea—Bihorul 3:2 (2:2). A reorganizált nagyváradi zsidó csapat értékes győzelme nagy feltünést kelt sportkörökben. Biró: Löwenstein.

NAC—Egyetértés 1:0 (0:0). Biró: Klein.

Brassó: Unirea (Bukarest)—Olimpia 3:1 (2:1). Brasovia—Unirea 5:0 (2:0).

Arad: AMTE—Gloria CFR 1:0 (0.0). Biró: Horváth. A Vasas-vándordij ez évi döntőmérkőzése. A győztes gólt a második félidő 44. percében szabadrugásból Auer II. lőtte.

Megalakul a Haggibbor hölgy-tornaszakosztálya. A Haggibbor tornaszekciójának vezetősége elhatározta, hogy hölgyek számára külön alosztályt állit fel. Márk Antal szakosztályvezető felkéri az érdeklődőket, hogy közelebbi megbeszélése végett hétfőn és szerdán este 7—9 keressék fel a református gimnázium tornatermében.

A Törekvés nemzetközi uszóversenyén a WAC uszói ezuttal is sikerrel szerepeltek. A 33⅓ m. fiugyermekuszásban Deutsch (H) győzött 24.2 mp. jó idő alatt.

Külföldi eredmények

Pozsony. CsAF—Magyar válogatott 1:0 (0:0). Az ofsiderekből összeállitott magyar csapat megérdemelt vereséget szenved az állandó fölényben játszó cseh amatőröktől. A mérkőzés egyetlen gólját a második félidő 20. percében Sloboda (Rapid Prága) rugta. Sulyosabb gólarányu vereségtől csak Zsák bravuros védése mentette meg a magyar csapatot.

Bácska. SAND—Kinizsi 4:4 (3:2). A román bajnokcsapat szombaton megtartott mérkőzése csak félsikert eredményezett. Vogl II., Semler és Frech a román csapat góllövői.

Bécs. FTC—WSC 3:1 (3:0). Kohut Nikolsburger és Palcsek a tartalékolt góllövői.

Hölgyeim! *Filc kalapujdonságok óriási választékban 350 lei minden formában.* ***Régi filokalapokat 48 óra alatt formál és alakít az***

"IDEAL"

kalapszalon, Cluj, Reg. Ferdinand 8. (Gólyaáruházzal szemben).

LIBRARIA

SAFRUTH

Cluj

בנימין גלאזנער

בעל בית־מסחר והוצאת ספרים

ספרים אונד טליתים גראסהאנדלונג

P. Mihai Viteazul 39. sz.

(v. Széchenyi-tér)

Ünnepi árjegyzék

מחזורים:

	Lei
1 garn. Machsor 4 K. főünnepekre, magyar, német, vagy zsargon forditás	350
Ugyanaz, egész vászonkötés ..	400
1 garn. Machsor, 9 K. egész évre, ford. mint fent	800
Ugyanaz egész vászonkötés ..	900
1 garn. Machsor, 2 K. ¼ vagy ⅛ alak ע"ט עם פירוש מטה לוי	300
1 garn. Machsor, 2 K. egész évre עם פי' מטה ובית לוי	270
1 garn. Machsor, ugyanaz 1/16 al.	700
1 garn. Machsor, 1 K. német ford.	150
1 Machsor, ⅛, ford. nélkül ..	60
1 garn. templomi Machsor, 4½ bőr kötet, folio. מחזור כל בו לשליח צבור לכל השנה	**3200**

סדורים ושאר ספרים:

Korban Mincha ס' קרבן מנחה רב פנינים	250
Korban Mincha, vászonkötés ס' קרבן מנחה רב פנינים	200
Füredi-féle imakönyv, magyar forditás	80
Menyasszonyi imakönyvek, német, zsargon v. magyar ford. mindenféle kivitelben	150—650
Mirjam, dr. Kiss Arnold, zsargon, német v. magyar forditás mindenféle kivitel ..	180—650
Techina תחנה.....	35
Techina, németben „Deborah"	50

טליתים גדולים וקטנים:

Talesim, gyapjuból, I. minőség 550, 650, 850, 975 Lei

Talis, türkisch טורקיש 500, 600, 750, 850, 950 Lei.

Gyermek talesim 230, 350, 400, 450.

Selyem talesim 550—1800 Lei.

Talis kuten טלית קטן 75, 90, 100, 120, 150 Lei.

תפילין, ציצית ומזוזות כשרות ובדיקות

Tefilin תפילין	500—650
Mezuze מזוזה	55—75
Zizith ציצית	10—35

★

Óriási nagy választék és a legjutányosabb árak az összes itt fel nem sorolt rituális cikkekben és a zsidó irodalom minden ágazatában.

SZINHÁZ - MÜVÉSZET

Magyar Szinház heti müsora

Kedd: Asszonyéldozat (Táray Ferenc fellépésével. Sorozat 305)

Szerda: Machula Tibi hangversenye (Mérsékelten emelt helyárakkal. Kezdete pont fél 9 órakor. A hangverseny megkezdése után a nézőtérre vezető ajtókat bezárják. Sorozat 306)

Csütörtök: Az ötórai vendég (Párisi bohózat-ujdonság, elő-ször. Sorozat 307)

Péntek: Az ötórai vendég (2 odszor. Sorozat 308)

Szombat d. u. fél 4-kor: A kis lord (Gyermekelőadás, olcsó helyárakkal. Sorozat 309)

Heti müsor a Szinkör-mozgóban

Csak délutáni előadások, 3 és 5 órai kezdettel.

Aug. 18, 19-én: *A veszedelmes életkor.* Salondráma, 6 felvonásban. A főszerepeket Lewis Stene, Roberts Edit, Clee Madison játszák. Csodás rendezés. — Utána közkivánatra *Schnucki, a csodamajom.*

Mozgók müsora.

Select-mozgó. Kedd, szerda aug. 18, 19-én. Felülmulhatatlan meginditó film! *Mámor.* Meginditó modern társadalmi dráma 6 felv. Főszerepben Lucy Doraine.

Csütörtök, aug. 20-án. Az amerikai technika legnagyobb vivmánya. *Salambo.* Monumentális ókori film 10 felv Gustav Flaubert világhirü regénye után. Főszerepben Jeanne de Balzac

Urania-mozgó. Kedd, szerda, aug. 18, 19. Magyar film. *Jön a rozson át.* Dráma. Egy szerencsétlen szerelem meséje. Főszerepben a magyar müvészek: Lóth Illa, Latabár Árpád.

Csütörtök, aug. 20-án: *Harakiri.* A család becsületéért. Szenzációs dráma, a japán nép életéből, 7 felv. Főszerepben a világhirü japán müvész: Sessue Hayakawa. Exotikus. Káprázatató film.

Zsidó irodalom

Giszkalay: Uj proféciák	85
„ A titok	15
„ Támár.....	70
„ Goldschmidt: Egy zsidósors	140
„ Jönni fog még ..	120
Csirikov: A zsidók (Dráma)	25
Raab: Mayer Litvák unokája	52
Müller: A cionizmus ABC-je	20
Dr. Richtmann: Orthodoxia és cionizmus	30
Dr. Simon: Hova vezet a zsidók utja	35
BEN AMI: Uj Palesztina	100
Schnitzler: Elza kisasszony (Egy zsidóleány története)	132
P. Benoit: A táncosnő (Egy zsidó leány regénye)	132
Lacratelle: Silbermann (Egy zsidófiu története).....	80
Zangwill: Az üvegcsiszoló	55
Schalom Asch: Fiatalok	55
Ujvári: A cédrusfa Aaliaja	30
Bernstein: A cionizmus	55
Herzl: Zsidó állam (Dr. Schönfeld forditása)	55
Frigyes: A zsidók természetrajza ..	45
Nordau: Dr. Kohn	45
Szabolcsi Lajos: Csillag fia	110
Herzl: Zsidó állam	30
Mendale moicher sf.: Sánta Fiske	80
Sokolov: Uj zsidó	15
Agnon: A meggörbedt kiegyenesedik	35
Biró: A zsidók utja	50
Lichtheim: A zsidó Palesztina	15
Ujvári Péter: Tulsó parton	70
Patai: Héber költők antológiája ..	650
Neményi: Isten keze	75
Patai: Héber költők (Kis kiadás) ..	30
Kis Arnold: Echod	25

Kaphatók az

Uj Kelet könyvosztályában,

utánvéttel vagy a pénz előzetes beküldése mellett

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 8—, vastagabb betűve 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lei, állástkeresőknek 30% kedvezmény
Apróhirdetések díja előre fizetendő

Hitoktató, nős, gyermektelen, állást keres, הומש רש״י גמרא ugyszinten világi tantárgyakat is tanit, esetleg a jegyzői teendőket is elvégezné. I. M. Oradea-Mare Kolozsvári-u. 53. 9676

Ügyeljen a cimre!
Oradea-Mare,
Str. Nic. Jorga (Zöldfa-u.) 19.
Berkovitsné
ארטה, כשר vendéglőjét kerthelyi éggel kibővitette. **Ismert elsőrendű konyha. Mérsékelt árak!**

Alkalmi vétel. Medgyesi gyárvárosban, borterme vidéken, 6 waggon 8—26 Hectos használt hordó, pincében sürgösen olcsón eladó. Borüzletnek kiválóan alkalmas. Ügynökök díjaztatnak. Cim a kiadóban.

Nyomdák! Könyvkötészetek!
Füződrótot minden számban és mennyiségben szállit gyári áron a Tip. **Fraternitas** Cluj, Str. Baron L. Pop 10. Ajánlattal szivesen szolgálunk. Nagyobb tételnél vidékre is utazunk.

Beszédhibásokat sikerrel kezelek. Cluj, Zrinyi-utca 7. Kolumbán Károly, gyógypedagógiai tanár.

Eladó ketrecek, olak, Str. Paris 36.

Stelle in sehr feinem Hause sucht eine in Wien ausgebildete Pianistin Kunstmalerin die auch französisch, deutsch, englisch unterrichtet. Anträge an Füssy buchhandlung, Tarda, für Madame Hanisch. 9677

Német-magyar gyorsés gépiróné, ki az irodai munkálatokban is járatos, azonnal felvetetik László és Bergner, Str. Regina Maria 18. 9674

Elsőrendű kirakatrendező segédet felvesz a „Párisi Áruház" Tarda. 9678

Nyomdák!
Prima bécsi **hengeranyag** és pótanyag, kilója **160** lej.
Kapható a „Fraternitas" nyomdában, Cluj, str. Baron L. Pop No 10.

Külöbejáratu
bútorozott szobát keres
fiatalember szeptember 1-re, fürdőszoba használattal, egy- vagy kétszemélyest. Megkeresések „Szerkesztő" jeligére a kiadóhivatalba kéretnek.

Kétjáratu motormalom cilinderszitával, jó állapotban, olcsón eladó. Tarjányi Ákos, jud. Solnocdoboca, Taga. 9675

Mégis csak legjobb a késnélküli
„RASOL IDEAL"

borotváló por
amely az ország legrégibb gyártmánya, mely most ujonnan átpreparálva, az arcot nem marja és kellemes hatást hagy utána.

Ovakodjunk az ártalmas utánzatoktól. Csak az „IDEAL" felirásu valódi.

Beszling József fodrász
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30.

חברא ת״ת דק״ק מעדיעש

ב״ה

קאנכורז

דיע היעזיגע ת״ת זוכט פיר נאָכסטען זמן איינען טיכטיגען מלמד יר״ש מרבים דער פאָהיג איזט מיט ערוואכסענע קינדער גמרא־תוספות אונד חומש־רש״י גרינדליך צו אונטערריכטען. מלמדים דיע מעהר־יאָהריגע פראקסיס האבען, מאָגען אפפערטע אן אונ־טערפערטיגטען איינזענדען. געהאלט לויט איבער־איינקאממען.

פערנער זוכען איינען מלמד פיר אנפאָנגער דער א׳ ב׳, חומש פרש״י, אונד גמרא גרינדליך אונטער־ריכטען קאנן.

Deutsch Béla פראָזעס דער ת״ת אין Mediaş.

Kilakoltatásom miatt **STERNBERG**
összes **perzsaszőnyegeimet,** egész uj **zongorámat** um. Wirth, Hoffmann, Gebr. Stingl stb. teszállitott árban árusitom. Részletre is. Részletre is. Oradea-Mare, Bul. R. Ferd. 14.

Olcsó könyvek

Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában.

Wells: A gyémántcsináló	20
B. Tristan: Államtitok	20
Dickens: Vázlatok	20
„ Karácsonyi ének	20
„ A kosztosház	20
Tóth Béla: Török historiák	20
Lengyel elbeszélők	20
Carlyle: A gyémánt nyaklánc	20
Turgenyev: A diadalmas szerelem	20
Zangwil: A matrácsir	20
Korrlenko: A makár álma	20
Philippe: Perdrix Apó	20
Stacpovle: Csendes mocsarak	20
Kuprin: Ribnykov kapitány	20
Musset: Az éjszakák	32
France: Elbeszélések	20
Arcubasev: A demon	20
Maupassant: Péter és János	20
Pain: Lélekcsere	20
Bársony: Szól a puska	24
Karinthy: Legenda	24

Kocsikenőcsöt
I-a hordóst lei 550 bármily kis vagy nagy mennyiségben szállit
Szappangyár Rt. — Dej
Kérjen ajánlatot többi gyártmányainkról is.

MARTIN PAL Jun.
Cluj, Piața Mihail Viteazul 25.
כשר זעלכווארען פאבריק
ערציינט אללערליא זעלכווארען
פאסט־פאקעטטע ווערדען פראמט פיר נאכנאהמע
עפעקטואירט. פריידקאראנט אונד הכשר אויף פערלאנגען.

Tennisz nadrág, lüster sacco, vászon ruhák
Neumann M.
czég
Cluj, Piața Unirii No 14.

Timişiana
Banca de credit şi economii S. A.
Secția Deviselor — **Timişoara.**

Használjunk kizárólag כשר
PLANTOL
legjobb növényzsirt, mert ez tiszta, egészséges és kiadós!
Főtisztelendő Fuchs Benjámin nagyváradi főrabbi felügyelete alatt készül, szigoruan ortodox rituális előirás szerint.
Képviseli: HARTIG & HIENZ Cluj
Str. Iuliu Maniu 8. Telefon 1-18.

Hirdessen az Uj Keletben!

Kedvező vételnapok. Julius 10—aug. 10.
nagy tétel
férfi, fiu és gyermekruha
kerül eladásra, rendkivül előnyös árakon. **Kizárólag ah raktár.**
Nézze meg készletünket! Kifizetődik. — Elsőrendü és középminőség!

1. A legkiválóbb szabás. 2. A legjobb kidolgozás. 3. A legujabb fazonok. 4. A legmegfelelőbb hozzávalók.

Gazdag választék!

Prima Fabrica Ceho-Slovacă Pentru Confectiuni de Haine Barbatest, Strada Berzei 94-96. Bucuresti.

A nagy hőség, erős napsütés káros behatással vannak a nők **gyöngéd, hamvas arcbőrére.** ***Kaiser Borax*-szal** *való gyakori lemosások megóvják a bőrt ezen behatásoktól.*

Ezért vegyen ön is még ma eredeti

Kaiser Borax-ot

a piros skatulyában.

Kadima Nyomda- és Kiadóvállalat R.-T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop (volt Brassay-utca) 10 szám